

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบและวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย การสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย

- รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมงานศพและความหมายของขั้นตอนต่างๆของพิธีศพ โดยขั้นตอนของพิธีศพนั้นมีหลากหลายขั้นตอน แต่ในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอนดังที่ รัชนีกร เศรษฐโฐ (2532:170) ได้แบ่งเอาไว้และเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ในการจัดงานศพ ได้แก่ การบอกหนทางให้แก่ผู้กำลังจะตาย การอาบน้ำศพ การแต่งตัวศพ การมัดศพ การตั้งศพและการตามไปหน้าศพ การสวดอภิธรรมหน้าศพ การเซ่นศพ การนำศพไปเผา การเผาศพ และการเก็บอัฐิ

- รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของพิธีศพ

- แหล่งค้นคว้าข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุดในสถานศึกษา และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น www.susarn.com www.trisulishop.com www.suriyacoffin.com www.sirimongkon.com www.siamsewana.net www.watkoh.com www.saddhadhamma.org www.poonporn.com www.kaejon.com www.sangkapan.com ซึ่งเว็บไซต์ต่างๆ เหล่านี้ เกี่ยวข้องกับการโฆษณาการให้บริการงานศพ

2. รวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- การสังเกตพิธีกรรมงานศพของวัดในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยจะใช้การสังเกต 2 แบบคือ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเป็นการสังเกตทั่วไป และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจะใช้กับเหตุการณ์ที่มีโอกาสเข้าร่วมพิธีกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

- การสัมภาษณ์ใช้การสัมภาษณ์ 2 แบบ แลัวแต่กรณี คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยจะมีคำถามแยกเป็นประเด็นเกี่ยวกับพิธีกรรมงานศพ ได้แก่ ขั้นตอนต่างๆ ของพิธีศพ เริ่มตั้งแต่การนำศพมาที่วัดมีลักษณะอย่างไร ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างและคิดค่าใช้จ่ายอย่างไร ขั้นตอนต่างๆของพิธีศพมีความหมายอย่างไร เป็นต้น

ประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย ได้เลือกบุคคลที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมงานศพ ที่น่าเชื่อถือ ได้แก่

- ผู้ดูแลงานฌาปนกิจ ของวัดผาสุกมณีจักร จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายตำแหน่ง นาคทั้ง ซึ่งเป็นหัวหน้าผู้ดูแลและประสานงานฌาปนกิจของวัด และเจ้าหน้าที่ 4 ราย ซึ่งประเด็นที่สัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว การจัดการงานศพ รายได้รายจ่ายจากงานศพ รูปแบบการให้บริการและเครื่องใช้ในงานศพต่างๆ

รวมทั้งสัมภาษณ์ พระครูโสภณประชากิจ เจ้าอาวาสวัดสลักเหนือ เกี่ยวกับรูปแบบพิธีศพ และค่าใช้จ่ายต่างๆ

- เจ้าของธุรกิจจัดงานศพ จำนวน 2 ราย ได้แก่ นายสมชาย สุริยเสถียร เจ้าของสุริยา หีบศพ ซึ่งถือเป็นรายแรกที่ทำธุรกิจงานศพ ซึ่งประเด็นของการสัมภาษณ์นั้น เริ่มจากข้อมูลส่วนตัว และชีวิตในวัยเด็กจนกระทั่งเข้าสู่ธุรกิจงานศพ รวมทั้งรูปแบบการให้บริการในปัจจุบันซึ่งมีการแบ่งหมวดหมู่การให้บริการ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

อีกรายคือ บริษัท สิริมงคล ออกระไนซ์ ซึ่งสัมภาษณ์คุณสุกวรรณ คังสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท โดยประเด็นของการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นที่มาของบริษัท และรูปแบบการให้บริการว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง

- เจ้าภาพงานศพ ซึ่งการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของเจ้าภาพงานศพ เกี่ยวกับการจัดงานศพว่า จะจัดงานศพอย่างไร มีการใช้บริการจากผู้ให้บริการงานศพ หรือไม่

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

- สมุดบันทึก
- แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามแล้วรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ นำมาวิเคราะห์และการสังเคราะห์

โดยการวิเคราะห์ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive Analysis)

สถานที่ทำการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ จึงต้องใช้แหล่งข้อมูล เช่น ห้องสมุด ของสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นสถานที่เก็บข้อมูล นอกจากนี้สถานที่เก็บข้อมูลการวิจัยที่สำคัญคือ วัด เนื่องจากเป็นสถานที่จัดพิธีศพที่สำคัญในปัจจุบัน โดยวัดที่เลือกนำมาเป็นสถานที่ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลนั้น ได้แก่ วัดในเขตจังหวัดนนทบุรีจำนวน 2 แห่ง โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้เป็นวัดที่เป็นตัวแทนของสังคมเมืองและสังคมชนบท คือ วัดผาสุภมณีจักร และวัดสลักเหนือนั้น มีลักษณะคือ ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนชนบท

